

D E C I Z I E

16 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Iuliana Oprea
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Matiupatenco Leonid,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Matiupatenco Leonid împotriva Societății pe Acțiuni „Sigma” cu privire la eliberarea din funcție, încasarea salariului, penalității, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2013, prin care a fost respins apelul declarat de către Matiupatenco Leonid și menținută hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 10 iunie 2013, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a ț ă :

La 24 decembrie 2012, Matiupatenco Leonid a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Sigma” cu privire la eliberarea din funcție, încasarea salariului, penalității, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că prin decizia administrației SA „Sigma” din 24 aprilie 2009, a fost numit în funcția de administrator al SRL „Radiocomput”, fără a fi încheiat cu el un contract de muncă.

Susține că la momentul numirii sale în funcție activa în calitate de expert-economist pe management, îndeplinea funcțiile de secretariat a societății pe acțiuni și era independent de SA „Sigma” care era unicul fondator al SRL „Radiocomput”.

Menționează că, SRL „Radiocomput” nu activa din 2005, capitalul statutar fiind cheltuit și nerestabilit pînă în prezent, iar în contul de decontare a întreprinderii nu erau mijloace bănești, lipseau careva proprietăți semnificative, toți angajații inclusiv fostul administrator fiind transferați la SA „Sigma”, după care au fost concediați în legătură cu reducerea statelor de personal, fondatorul ne fiind cointerestat în activitatea întreprinderii, a propus lichidarea acesteia.

Afirmă că certificatul de înregistrare și Statutul întreprinderii i-au fost transmise doar la data de 05 octombrie 2012, pe cînd actele de contabilitate și bunurile nu i-au fost transmise pînă în prezent și nici numele său nu a fost introdus în Registrul Comercial al Camerei de Înregistrări de Stat.

Invocă că în nenumărate rînduri s-a adresat fondatorului SA „Sigma” solicitînd eliberarea sa din funcția de administrator, iar în anul 2010 a fost concediat în legătură cu

reducerea statelor de personal cu două luni înainte de pensionare, însă nu din funcția de administrator al SRL „Radiocomput”.

Relatează că prin hotărârea judecătorească s-a constatat că a fost concediat ilegal, iar în anul 2012 a decis să reia activitatea SRL „Radiocomput”. Însă, dat fiind faptul că SRL „Radiocomput” este în proces de lichidare, iar SA „Sigma” refuză să inițieze această procedură pentru a nu înrăutăți relațiile cu SA „Elat-Invest” care este unul din acționarii majoritari, a solicitat să fie eliberat din funcția de administrator și să-i fie achitat salariul, însă pînă în prezent nu este eliberat din funcție, nu este radiat din Registrul Comercial al Camerei de Înregistrări al RM și nu i se achită salariu.

Solicită stabilirea ilegalității neîncheierii unui contract de muncă cu SA „Sigma”, stabilirea ilegalității neeliberării din funcția ocupată la SA „Sigma”, eliberarea sa din funcția de administrator al SRL „Radiocomput”, obligarea SA „Sigma” să-i achite salariul pentru perioada 24 aprilie 2009-25 decembrie 2012 în mărime de 211360 lei reieșind din salariul minim al administratorului întreprinderii în domeniul industriei din RM și repararea prejudiciului moral în mărime de 240000 lei, ce constituie 50 salarii minime.

În cadrul dezbaterilor judiciare, și anume la 29 ianuarie 2013, 11 februarie 2013, și 20 mai 2013, Matiupatenco Leonid a depus cereri de concretizare a temeiului și obiectului acțiunii, invocînd că salariul neachitat urmează să fie încasat de la SA „Sigma” începînd cu data de 24 decembrie 2009, în temeiul Hotărîrii Guvernului nr. 896 din 07 august 2006, luînd la bază coeficientul minimal 4,00 pentru poziția respectivă de tarifare. Prejudiciul moral urmează să fie calculat reieșind din 50 de salarii minime pentru conducătorul întreprinderii (un salariu minim constituind 5 200 lei), ținînd cont și de faptul că este pensionar, doctor în științe precum și faptul că a depus 3 cereri de demisie și nici una nu a fost acceptată.

Solicită încasarea de la SA „Sigma” în beneficiul său a salariului neplătit în sumă de 190812,91 lei, concediilor neutilizate pentru perioada 2010-2012 în mărime de 17 414,40 lei, despăgubirii pentru rata inflației în mărime de 46851,14 lei, penalității de întîrziere în mărime de 261117,05 lei, prejudiciului moral în mărime de 260000 lei și cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000 lei și obligarea SA „Sigma” să-l elibereze din funcția de administrator al SRL „Radiocomput” și pe parcursul a 15 zile calendaristice de la data rămînerii irevocabile a hotărîrii instanței de judecată să-l radieze din Registrul de Stat al persoanelor juridice, rubrica „Administrator”.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 10 iunie 2013, acțiunea a fost admisă parțial, fiind obligat SA „Sigma” pe parcursul de 15 zile calendaristice de la data rămînerii hotărîrii în vigoare să-l radieze pe Matiupatenco Leonid din Registrul de stat al persoanelor juridice din rubrica „Administrator” și încasat de la SA „Sigma” în beneficiul lui Matiupatenco Leonid cheltuielile de judecată în mărime de 800 lei, în rest acțiune a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 octombrie 2013, a fost respins apelul declarat de către Matiupatenco Leonid și menținută hotărîrea primei instanțe.

La 20 decembrie 2013, Matiupatenco Leonid a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, în partea respingerii acțiunii, cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului recurentul Matiupatenco Leonid a invocat că hotărîrea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt ilegale și urmează a fi casate deoarece la emiterea acestora instanțele nu au examinat corect și multiaspectual circumstanțele cauzei și au încălcat normele de drept material și procedural.

Menționează că instanțele judecătorești prin respingerea cerințelor privind încasare a penalității la salariul neachitat și a compensației concediilor de odihnă anuale nefolosite și compensarea daunei morale au încălcat dreptul său la un proces echitabil garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și principiul nr. 6 al Recomandării nr. (84) 5 privind principiile de procedură civilă proprii pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 februarie 1984.

Susține că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la hotărâre și decizie motivate, motivarea corectă fiind partea hotărârii în care instanța judecătorească își expune analiza circumstanțelor de fapt și drept ce au generat concluziile ei.

În acest sens, invocă că atât hotărârea primei instanțe cât și decizia instanței de apel sunt nemotivate și emise cu încălcarea gravă a prevederilor art. 241 CPC, or, instanțele judecătorești s-au limitat doar la enumerarea în hotărâre a probelor prin care se confirmă împrejurările ce au importanță pentru soluționarea justă a pricinii, dar nu s-au expus asupra conținutul acestor probe nu le-au apreciat după intima convingere, bazându-se pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor.

La fel, indică că, principiul procesului echitabil cere ca hotărârea să fie motivată: justițiabilul trebuie să poată lua cunoștința de motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să poată să le conteste dacă sistemul juridic prevede o cale de atac împotriva acestei hotărâri, iar lipsa motivării corecte a unei decizii judiciare poate pune în pericol dreptul la un proces echitabil (Kaufman c. Belgiei, 1986).

Insistă că instanțele judecătorești în cadrul examinării cauzei au încălcat prevederile art. 240 alin. (1,3), 117, 118, alin. (5) CPC, art. 20 alin. (1,2) și art. 26 alin. (1,2) din Constituția RM și art. 130 alin. (4) CPC, și nu au reflectat în hotărâri motivele corecte ale concluziilor instanțelor privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În context, susține că instanțele au ignorat și prevederile legislației muncii în vigoare și au dat o apreciere incorectă raportului juridic stabilit între părți nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă și corectă a cauzei, concluziile instanțelor ierarhic inferioare expuse în hotărârile atacate fiind în contradicție cu probele administrate.

Afirmă că, motivele invocate în hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel se limitează la niște interpretări eronate ale legislației civile și legislației procesual civile, iar argumentele expuse de instanțe pentru justificarea concluziilor nu se certifică prin probe pertinente și accesibile.

Nu este de acord cu hotărârile contestate și consideră că instanța de recurs urmează să ia în considerație garanțiile constituționale ale accesului liber la justiție ce presupun că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar ținând cont de faptul că hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel privind respingerea cerințelor în partea încasării penalității la salariul neachitat, compensației pentru concediilor de odihnă anuale nefolosite și prejudiciului moral contravin atât normelor materiale, cât și normelor procedurale, aceste urmează a fi casate integral ca fiind nelegale și neîntemeiate în această parte.

La 20 decembrie 2013, Matiupatenco Leonid a depus un supliment la cererea de recurs în care a invocat că instanțele judecătorești au lăsat fără apreciere scrisoarea Inspecției Muncii nr. M-2211/12 din 11 noiembrie 2013, în care sunt indicate încălcările legislației muncii comise de SA „Sigma” și care constituie o circumstanță esențială pentru soluționarea corectă a litigiu în fond.

Menționează recurentul că a îndeplinit obligațiunile administratorului întreprinderii SRL „Radiocomput” în limitele acordate de angajator, deși a fost angajat fără acordul său și fără a i se aduce la cunoștință hotărârea administrației SA „Sigma” de numire a sa în funcția de administrator, el activînd în funcția de expert-economist în cadrul SA „Sigma”.

Cu atît mai mul că a fost concediat din funcție cu două luni înainte de a atinge el vîrsta de pensionare în legătură cu reducerea funcției de expert-economist, pe care o deținea, pe cînd de fapt funcția sa a fost redenumită și angajată în loc o altă persoană.

Consideră hotărârile contestate ilegale și neîntemeiate și pe motivul că obligînd SA „Sigma” să-l radieze pe din Registrul de stat al persoanelor juridice din rubrica „Administrator”, instanțele judecătorești nu au luat în considerație că în Registrul de stat al persoanelor juridice nu sunt rubrici, iar însuși Registrul de stat se ține de către organul înregistrării de stat și nicidecum de SA „Sigma”, cu toate acestea instanțele nu au invocat cine urmează să execute hotărârea în partea radierii sale din Registru de Stat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 23 octombrie 2013 a fost expediată în adresa recurentului la 28 octombrie 2013, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 113).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 20 decembrie 2013 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Înaintînd acțiunea în judecată împotriva SA „Sigma”, Matiupatenco Leonid, în urma modificării și concretizării a cerințelor sale, a solicitat încasarea salariului neplătit în sumă de 190 812,91 lei, concediilor neutilizate pentru perioada 2010-2012 în mărime de 17 414,40 lei, despăgubirii pentru rata inflației în mărime de 46 851,14 lei, penalității de întîrziere în mărime de 261 117,05 lei, prejudiciului moral în mărime de 260 000 lei și cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5000 lei cu obligarea SA „Sigma” să-l elibereze din funcția de administrator al SRL „Radiocomput” și pe parcursul a 15 zile calendaristice de la data rămînerii irevocabile a hotărârii instanței de judecată să-l radieze din Registrul de Stat al persoanelor juridice, rubrica „Administrator”.

Fiind investite cu judecarea pricinii în cauză, instanțele judecătorești au ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii concluzionînd că atît „angajatorul” cît și „angajatul” nu au avut intenția de a institui între ei relații adevărate de muncă cu drepturile și obligațiile ce rezultă din aceste relații, iar desemnarea lui Matiupatenco Leonid în funcția de administrator al SRL „Radiocomput” a fost formală, întrucît întreprinderea nu a

activat de facto, munca nu a fost prestată, corespunzător nici remunerația muncii nu a fost stabilită și efectuată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că atât instanța de apel cât și prima instanță, justificat au ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii.

În susținerea concluziei enunțate instanța de recurs reține că SRL „Radiocomput” a fost înregistrată ca subiect de drept la data de 07 mai 1999, unicul fondator fiind SA „Sigma”. Pe anumite perioade de timp activitatea societății a fost suspendată, iar la data de 07 iunie 2010 a fost reluată (f.d. 12).

Tot actele cauzei denotă că prin procesul-verbal al adunării Consiliului acționarilor SA „Sigma” nr. 12 din 14 mai 2009, Matiupatenco Leonid, a fost desemnat în funcție de director al SRL „Radiocomput”, iar prin Decizia SA „Sigma” nr.119 din 24 aprilie 2009, Matiupatenco Leonid, care deținea funcția de expert-economist pe management în baza contractelor pe termen scurt la SA „Sigma” a fost numit în funcție de director al SRL „Radiocomput” (f.d. 17-18).

În conformitate cu prevederile art. 70 alin. (1) al Legii cu privire la Societățile cu Răspundere Limitată nr. 135 din 14 iunie 2007, administratorul societății se desemnează de Adunarea Generală a asociaților sau Consiliul Societății, dacă actul de constituire prevede aceasta. Administratorul poate fi eliberat oricând cu sau fără motiv.

Conform art. 7.2 lit.(f) din statutul SRL „Radiocomput”, Organul superior al Societății este Adunarea generală a participanților. Excepțional de competența Adunării generale a participanților ține aprobarea modului de remunerare a muncii și a mărimii salariilor de funcție ale președintelui, membrilor Comitetului de conducere, Comisiei de cenzori, respectiv și administratorului.

Iar, reieșind din prevederile art. 69 alin.(3) al Legii cu privire la Societățile cu Răspundere Limitată, asupra relațiilor dintre administrator și societate legislația muncii se extinde în măsura în care nu este în contradicție cu prezenta lege.

Sub acest aspect, prin aplicarea regulilor de interpretare a normelor enunțate, este evident că angajator al lui Matiupatenco Leonid urma a fi SA „Sigma” care este unicul fondator al SRL „Radiocomput”, în temeiul hotărârii Consiliului Societății, contractul de muncă cu angajatul urma a fi semnat de o persoană împuternicită a Consiliului, din numele angajatorului, iar neîncheierea unui contract de muncă nu degreveză părțile de la exercitarea drepturilor și executarea obligațiilor de muncă, dacă de facto s-ar constata existența raporturilor de muncă.

La caz, însă este cert că numirea lui Matiupatenco Leonid în funcția de administrator al SRL „Radiocomput” a fost efectuată în lipsa acordului acestuia, care a acceptat desemnarea sa în funcția respectivă, deoarece în acea perioadă activa la SA „Sigma” în baza contractelor pe termen scurt în calitate de expert-economist pe management, iar în cadrul dezbaterilor judiciare reclamantul a declarat că îndeplinea formal funcția de administrator (f.d - 78), fără a relua activitatea societății, a primi actele de constituire, a duce contabilitatea și a angaja un contabil și fără a prezenta careva dări de seamă angajatorului.

Aici, prezintă relevanță și acțiunile angajatorului SA „Sigma” care nu a evaluat activitatea administratorului, nu i-a stabilit mărimea și modul de achitare a salariului, nu i-a solicitat prezentarea dărilor de seamă în conformitate cu prevederile art. 64 al Legii cu privire la Societățile cu Răspundere Limitată, iar cunoscând că pe contul SRL

„Radiocomput” sunt doar suma de 0,91 lei (f.d. 24, 27) nu a întreprins măsuri de a reanima activitatea societății.

Prin urmare, este incontestabil că între Matiupatenco Leonid și SA „Sigma” ca fondator al SRL „Radiocomput” de fapt, nu au existat careva relații de muncă, concluziile instanțelor judecătorești ierarhic inferioare în acest sens fiind întemeiate, cu atât mai mult că prin cererea din 05 mai 2010 recurentul a solicitat SA „Sigma” eliberarea sa din funcția de administrator al SRL „Radiocomput”, deținută formal (f.d.21), iar pînă la data de 16 noiembrie 2012, pe parcursul a 3,6 ani nu a solicitat angajatorului remunerarea muncii prestate.

În asemenea împrejurări și avînd în susținere prevederile art. 118 CPC în sensul căreia fiecare parte urmează să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, instanța de recurs constată că instanțele judecătorești justificat au respins cerințele recurentului cu privire la încasarea salariului neplătit, concediilor neutilizate, despăgubirii pentru rata inflației, penalității de întârziere și prejudiciului moral, or, susținerile lui Matiupatenco Leonid nu și-au găsit confirmarea în probe justificative și contravin constatărilor menționate mai sus.

Totodată, în speță se constată că prin procesul-verbal al adunării Consiliului Sigma din 30 ianuarie 2013, s-a decis eliberarea lui Matiupatenco Leonid din funcția de administrator al SRL „Radiocomput” SC (f.d. 58), însă în Registrul de stat al persoanelor juridice al Camerei Înregistrării de Stat modificările necesare în rubrica „Administrator” nu au fost efectuate.

În consecință, instanțele ierarhic inferioare corect au respins cerințele acțiunii cu privire la obligarea eliberării din funcția de administrator al SRL „Radiocomput” și legal au admis cerințele recurentului cu privire la obligarea SA „Sigma” pe parcursul a 15 zile calendaristice de la data rămânerii irevocabile a hotărârii instanței de judecată să radieze pe Matiupatenco Leonid din Registrul de Stat al persoanelor juridice, rubrica „Administrator”.

La fel cu referire la prevederile art. 94 alin. (1) CPC, care indică că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părții care a avut câștig de cauză toate cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului și art. 96 CPC, care statuează că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile, inclusiv taxa de stat conform art. 98 al. (1) CPC, instanțele, întemeiat au încasat în beneficiul lui Matiupatenco Leonid, cheltuielile de judecată în mărime de 800 lei, quantum ce corespunde părții pretențiilor admise din acțiune.

În context, instanța de recurs apreciază critic argumentele recurentului cu referire la faptul că în conformitate cu prevederile art. 330 Codul muncii, angajatorul SA „Sigma” urmează să-i compenseze salariul pe care nu l-a primit și să-i achite suplimentar pentru fiecare zi de întârziere 0,1 la sută din suma neplătită, deoarece pentru achitarea salariului de către angajator este necesară existența raporturilor de muncă, însă în speță s-a constatat incontestabil faptul că între Matiupatenco Leonid și SA „Sigma” ca fondator al SRL „Radiocomput” nu au existat raporturi de muncă, iar numirea lui Matiupatenco Leonid în funcția de administrator al SRL „Radiocomput” a avut loc formal, cu atât mai mult că în perioada respectivă Matiupatenco Leonid activa în cadrul SA „Sigma” în calitate de expert-economist pe management.

Sunt neîntemeiat și argumentele recursului, precum că în conformitate cu prevederile art. 329 alin. (1) Codul muncii, SA „Sigma” urmează să-i repare prejudiciul moral cauzat, or, compensarea prejudiciului moral cauzat salariatului de către angajator în conformitate cu prevederile art. 329 alin. (1) Codul muncii, poate avea loc doar în cazul transferului sau eliberării nelegitime din serviciu, cât și în cazul privării ilegale de posibilitatea de a munci.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în recurs.

Mai mult că aceste argumente nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Față de cele ce preced, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de către Matiupatenco Leonid.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 23 octombrie 2013 și hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 10 iunie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Matiupatenco Leonid împotriva SA „Sigma” cu privire la eliberarea din funcție, încasarea salariului, penalității, prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva